

В Т Р А Т А

Вісник нещастя схрестив на грудях руки:

— Хай потишить тебе Всемогутній, Амаре! Ні пороку, ні диму не залишилось від майна твого. Хуртовина розбила всі твої кораблі, навантажені перцем і занзігером¹⁾. І поглинула все морська безодня.

— Хай за все буде хвала Всемогутньому! — схилив завиту білим турбаном голову Амар. І ані м'яз не здригнувся в його, немов з бронзи вирізьбленому, обличчі. Не затремтіла ані квітка туберози, заткнута за вухо під турбаном.

— Світ переповнений багатствами. Я ж маю волю незламну, силу, дужі руки й пружну думку.

І знов почав з малого: продавав на мадридській пристані пражені в солі фісташки²⁾ та солоджену медом воду в прохолодних, пористих глиняних глеках.

За рік — мав крамничку свіжих овочів. За два роки — велику крамницю сушених перських бросквин, шантали³⁾, мигдалів та родзинок — тих, великих, яснозелених, без кісточок. А там — уже виряджав і перший корабель до Суроту. Незабаром попливло кораблів уже два, а там — і п'ять, як п'ять є головних чеснот правдивого.

І знов, увесь мережаний біло-мармуровими красами, виложеної блакитними кахлями, стояв новий Амарів дім, — огорнений садами, як красуня завоями, а в синій прохолоді садів солодко співали водограї.

Коли ж Ніч затуляла ясне обличчя Дня своєю синьою рукою, оздобленою самоцвітами-зорями, Амар, закінчивши денну працю, проходжувався новими своїми садами, і мріяв про молоденьку Фатьму, сусідову доньку, що на перший весняний молодик святкувала свою чотирнадцяту весну.

Ще дитиною бачив Амар Фатьму, жіночий завій не вкривав її обличчя. І бачив, як розквітла краса Фатьмина — аж стала, мов повний місяць, що виглядає крізь квітучі броскви.

— Фатьма буде моєю дружиною! — промовив Амар, і нахилився над фонтаном. В дзеркалі води побачив, як густо проткана уже сріблом його колись така чорна — аж синя! — кучерява борода.

Але це не турбувало його:

— І присмерк має свою красу, як має її світанок нового дня. А вік дозрілий — є справді віком радості й спокою. Не мусить бо муж, що переступив межу старости, дбати про майбутність, здобувати та будувати життя. Він має його вже здобути. І може у супокій споживати овочі боротьби й праці своєї.

Завтра ж, у п'ятницю, — щасливий день межі днями, бо є це день шлюбу Магометового, — Амар свататиме Фатьму!

Чи ж не для неї, власне, будував він цей дім, створив водограї і прикрасив сади барвистими анемонами, п'яниво-ароматними гвоздиками, ірисами, бузками й безліччю троянд?

Чи ж не для неї подвоїв він і втрачене, було, багатство? Недочеканість збудила ранком Амара. Але примішувались до неї кришталеві голоси флейт, м'яке капотіння тамбуринів, — немов краплини дощу падали по банановім листю. Гуділи струни, ніби рої бджіл були замкнені у дзвінких, добре випалених дзбанах.

— Що то за свято? — запитав слугу, який ніс йому запашну воду до умивання.

— Донька сусідова, Фатьма, віддається за молодого князя Джебраїла!

Амар сховав обличчя в подушки.

Нині зрозумів: і багатство, і молодість він, власне, втратив тепер, втративши мрію свою.

СІЛЬСЬКИЙ ЛИСТОНОША

Регулярний, як явище природи, безсторонній, як доля, переходить він щодня тихими вуличками села.

Взимку — оточений опалевою імлою настирливо танцюючих сніжинок. Влітку — обгорнений сіткою сонячних променів, що перетворюють на сяйво апотеози збиту важкою господарською гарбою куряву.

Як доля — не щоденно, і не для всіх, — має він дар. І, як доля, не може ані замінити, ані вибрати те, що дає.

Та неможливо, ходячи щодня між людськими радощами та прикростями, затримати живе серце в байдужості.

І до клаптика паперу додає сільський листоноша слово співчуття, усміх розділеної радості.

— Син пише, бабусю, з чужини! Ще й посилає дещо... — занурює руку до глибин шкуратяної торби по грошевий переказ.

— Від нареченого, Марійко! Чи скоро танцюватимемо на весілі?

І знижує голос, передаючи повідомлення з чорним краєм: — Всі зійдемося на Правді Божій! Доброму ж чоловікові смерть не страшна, коли життя не боявся...

— До суду кличуть... Не зітхайте, тітко! Більше в світі милости, як у людей злости!

Виглядають вичинбарені сонцем і вітром обличчя. Зарожевілі дівочі личка ховаються за кармазиновими пеляргоніями, що жаринами палають до сонця.

Радість, чи горе приносить? Здійснені бажання, чи обмануті надії?

І йде повільним, стало однаковим, кроком листоноша сільськими вуличками... Несе в своїй торбі радість і біль людські...

Радість і біль людські?... лише клаптики паперу!... Пожовкнуть, порвуться, змиють їх дощі, рознесе вітер... А завтра?

Завтра з'являться нові...

Так само, однаковим кроком, понесе їх сільський листоноша...

Той самий чи інший — хіба не все одно?...

¹⁾ Занзігер — „імбер“ — улюблене на Сході гостропекуче коріння. ²⁾ Фісташки — малі горішки з темнозеленим зерном у білій шкаралющі. ³⁾ Шантала — сушені, без кісточок, морелі.